

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

ARVAMUSED

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR

Euroopa andmekaitseinspektori arvamus, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi ettepanekut, millega muudetakse direktiive 89/666/EMÜ, 2005/56/EÜ ja 2009/101/EÜ keskregistrите, äriregistrите või äriühingute registrите sidumise osas

(2011/C 220/01)

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR,

nõukogu direktiive 89/666/EMÜ, 2005/56/EÜ ja 2009/101/EÜ keskregistrите, äriregistrите või äriühingute registrите⁽³⁾ sidumise osas (edaspidi „ettepanek“), ning pidas seejärel nõu Euroopa andmekaitseinspektoriga.

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 16,

võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artikleid 7 ja 8,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta⁽¹⁾,

võttes arvesse arvamuse taotlust kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 45/2001 (üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta)⁽²⁾ artikli 28 lõikega 2,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

I. SISSEJUHATUS

1. 24. veebruaril 2011 võttis Euroopa Komisjon vastu direktiivi ettepaneku, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja

2. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel, et temaga peeti nõu vastavalt määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 28 lõikele 2 ning et viide käesolevale arvamusele on lisatud ettepaneku preambulisse.

1.1. Ettepaneku eesmärgid

3. Ettepaneku eesmärk on hõlbustada ja tõhustada Euroopa Majanduspiirkonnas ettevõtlusregistrите vahelist piiriülest koostööd ja teabevahetust ning suurendada seeläbi piiriüleselt kättesaadava teabe läbipaistvust ning usaldusväärsust. Ettevõtlusregistrитеga seotud tõhusad halduskoostöömenetlused on määrava tähtsusega Euroopa ühtse turu vastu usalduse suurendamisel, tagades tarbijatele, võlausaldajatele ja teistele äripartneritele turvalisema ärikeskkonna, vähendades halduskoormust ja suurendades õiguskindlust. Euroopa ettevõtlusregistrитеga halduskoostöö menetluste tõhustamine on eriti oluline piiriüleste ühinemiste, asukohamuutmiste ja välisfiliaalide registriandmete ajakohastamistel, mille puhul koostöömehhanismid hetkel puuduvad või on piiratud.

4. Selleks on ettepanekuga soovitatud muuta kolme kehtivat direktiivi järgmiselt:

⁽¹⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

⁽²⁾ EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1.

⁽³⁾ Lühiduse eesmärgil viidatakse käesolevas arvamuses keskregistrитеle, äriregistrитеle ja äriühingute registrитеle edaspidi kui ettevõtlusregistrитеle.

- direktiivi 2009/101/EÜ⁽¹⁾ muudatustega soovitakse hõlbustada piiriülest juurdepääsu ametlikule äriteabele i) luues registreid elektroonilise võrgustiku ja ii) määrares kindlaks ühise ajakohastatud teabe miinimumkogumi, mis tuleb igas liikmesriigis kolmandatele isikutele elektrooniliste sidevahendite abil kättesaadavaks teha;
- direktiivi 89/666/EMÜ⁽²⁾ muudatustega soovitakse tagada, et äriühingu register annaks ettevõtte staatust käsitlevat ajakohastatud teavet kõikjal Euroopas asuvate välisfiliaalide registritele,
- direktiivi 2005/56/EÜ⁽³⁾ muudatustega soovitakse parandada ettevõtlusregistrite koostööraamistikku seoses piiriülese ühinemise toimingutega.

1.2. Ettepaneku taust

5. Ettevõtlusregistrid on olemas igas liikmesriigis ning need on organiseeritud kas riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil. 1968. aastal võeti vastu ühised eeskirjad, millega kehtestati minimaalsed standardid äriteabe avalikustamiseks (registreerimine ja avaldamine)⁽⁴⁾. Alates 1. jaanuarist 2007 peavad liikmesriigid pidama ka elektroonilisi ettevõtlusregistreid⁽⁵⁾ ja võimaldama kolmandatele isikutele veebi kaudu juurdepääsu registre sisule.
6. Koostööd eri liikmesriikide ettevõtlusregistrite vahel on sõnaselgelt nõutud teatud Euroopa õigusaktides, et hõlbustada piiratud vastutusega äriühingute⁽⁶⁾ piiriüleseid ühine-

miisi ning Euroopa äriühingute (SE)⁽⁷⁾ ja Euroopa ühistute (SCE)⁽⁸⁾ asukohamuutmisi.

7. 1992. aastal loodi Euroopa ettevõtlusregistritega seoses vabatahtlik koostöömehhanism. Praeguseks hõlmab Euroopa äriregister⁽⁹⁾ 19 liikmesriigi ja kuue teise Euroopa jurisdiktsiooni ametlikke ettevõtlusregistreid. Aastatel 2006–2009 osales Euroopa äriregister uurimisprojekti BRITE,⁽¹⁰⁾ mille eesmärk oli töötada välja tehnoloogiline platvorm kogu Euroopa ettevõtlusregistrite koostalitlusvõime jaoks. Ettepanekule lisatud mõjuhindangus aga selgitatakse, et Euroopa äriregister seisab laienemise, rahastamise ja juhtimise osas silmitsi suurte probleemidega. Mõjuhindangu kohaselt ei suuda praegune koostöömehhanism täita oma senisel kujul võimalike kasutajate kõiki vajadusi.

1.3. Sünergia teiste algatustega

8. Ettepanekule lisatud seletuskirjas märgitakse, et Euroopa e-õiguskeskkonna portaalist⁽¹¹⁾ saab peamine juurdepääs õigusteabele, õigus- ja haldusasutustele, registritele, andmebaasidele ja muudele ELis pakutavatele teenustele. Lisaks kinnitatakse selles, et ettepanek täiendab e-õiguskeskkonna portaali ja peaks aitama hõlbustada portaali kaudu kolmandate isikutele võimaldatavat juurdepääsu äriteabele.
9. Mõjuhindangu kohaselt võib võimalik sünergia tekkida ka siseturu infosüsteemi (IMI)⁽¹²⁾ projektiga. IMI on elektrooniline vahend, mille eesmärk on toetada igapäevast halduskoostööd avalike haldusasutuste vahel teenuste direktiivi (2006/123/EÜ) ja kutsekvalifikatsioonide direktiivi (2005/36/EÜ) raames. Praegu on käsil IMI laiendamine ning mõjuhindangu kohaselt võib selle kaudu toetada ka teiste direktiivide jõustamist, sealhulgas äriühinguõiguse valdkonnas.

II. ETTEPANEKU ASJAKOHASED SÄTTED

10. Ettepaneku artikliga 3 muudetakse direktiivi 2009/101/EÜ mitut aspekti. Andmekaitse seisukohast on väga olulised neist kaks muudatust.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/101/EÜ, 16. september 2009, tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks asutamislepingu artikli 48 teises lõigus osutatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised võrdväärseteks (ELT L 258, 1.10.2009, lk 11).

⁽²⁾ Üheteistkümnendal nõukogu direktiiv, 21. detsember 1989, avalikustamisnõuete kohta, mis on seotud liikmesriigis filiaali asutamisega teise liikmesriigi õigusele alluva teatud liiki äriühingu poolt (89/666/EMÜ) (EÜT L 395, 30.12.1989, lk 36).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/56/EÜ, 26. oktoober 2005, piiratud vastutusega äriühingute piiriülese ühinemise kohta (ELT L 310, 25.11.2005, lk 1).

⁽⁴⁾ Direktiiv 2009/101/EÜ, täielik viide on esitatud eespool. Direktiivi artikli 1 kohaselt piirduakse direktiivi sätete kohaldamisel äriühingutega, mis on liigitatud kui „companies incorporated with limited liability”.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/58/EÜ, 15. juuli 2003, millega muudetakse direktiivi 68/151/EMÜ teatud liiki äriühingute avalikustamisnõuete osas (ELT L 221, 4.9.2003, lk 13).

⁽⁶⁾ Direktiiv 2005/56/EÜ, täielik viide on esitatud eespool.

⁽⁷⁾ Määrus (EÜ) nr 2157/2001, 8. oktoober 2001, Euroopa äriühingu (SE) põhikirja kohta (ELT L 294, 10.11.2001, lk 1).

⁽⁸⁾ Määrus (EÜ) nr 1435/2003, 18. august 2003, Euroopa ühistu (SCE) põhikirja kohta (ELT L 207, 18.8.2003, lk 1).

⁽⁹⁾ <http://www.ebr.org/>

⁽¹⁰⁾ <http://www.briteproject.eu>

⁽¹¹⁾ <https://e-justice.europa.eu/home.do>

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/index_en.html

2.1. Teabe avaldamine Euroopa ühise elektroonilise platvormi/juurdepääsupunkti kaudu

11. Praegu kehtivas direktiivi 2009/101/EÜ artiklis 2 on juba nõutud, et iga liikmesriigi ettevõtlusregistris tuleb avalikustada teatav minimaalne teave, et kolmandad isikud saaksid kontrollida äriühingutega seotud teavet. Nagu on selgitatud punktis 1.2, peavad liikmesriigid alates pidama ka elektroonilisi ettevõtlusregistreid ja võimaldama veebis kolmandatele isikutele juurdepääsu registrite sisule.

12. Artiklis 2 on loetletud üksteist äriühinguid käsitleva põhilise teabe punkti, mis tuleb üldsusele avalikustada, sealhulgas järgmised:

— asutamisdokument ja põhikiri, kui see on eraldi dokumendis, ning mis tahes muudatused nendes;

— kapital;

— raamatupidamisdokumendid;

— äriühingu asukoha muutmine;

— äriühingu lõpetamine, õigustühiseks tunnistamine, likvideerijate määramine, likvideerimismenetluse lõpetamine, registrist kustutamine.

13. Andmekaitse seisukohast on oluline see, et artiklis 2 on nõutud, et avalikustada tuleb ka „selliste isikute määramine, ametist vabastamine ja andmed nende isikute kohta (esiletootud), kellel on kas seadusjärgse organina või sellise organi liikmena õigus i) esindada äriühingut tehingutes kolmandate isikutega või kohtus; avalikustamise kaudu peab ilmnema, kas äriühingut esindama volitatud isikud võivad seda teha üksinda või ühiselt; ii) võtta osa äriühingu juhtimisest, järelevalvest või kontrollimisest”.

14. Artikli 2 kohaselt avalikustada tuleva teabe punktide loetelu ei ole ettepanekuga muudetud. Samuti ei ole uus nõue see, et iga liikmesriik peab tegema sellise teabe avalikult elektrooniliselt kättesaadavaks. Ettepanekuga sisseviidud uuendus on see, et teave, mis seni oli kättesaadav killustatuna ning tihti üksnes kohalikus keeles kohalikel veebilehtedel, tehakse nüüd Euroopa ühtse platvormi/juurdepääsupunkti kaudu hõlpsasti kättesaadavaks mitmekeelses keskkonnas.

15. Selleks lisatakse ettepanekuga direktiivi uus artikkel 3a, milles sätestatakse, et „Liikmesriigid peavad tagama, et artik-

lis 2 osutatud dokumendid ja andmed, mis esitati nende registritele, on iga taotleja taotlusel elektrooniliselt kättesaadavad Euroopa ühtse elektroonilise platvormi kaudu, millele pääseb juurde igast liikmesriigist”. Ettepanekuga jäetakse kõik muud üksikasjad delegeeritud õigusaktide reguleerida.

2.2. Ettevõtlusregistrite koostalitlusvõime ja sidumine: elektroonilise võrgustiku loomine

16. Ettepanekuga lisatakse direktiivi 2009/101/EÜ ka uus artikkel 4a, milles sätestatakse, et „Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artikli 3 lõikes 1 osutatud registrid on koostalitlusvõimelised ja moodustavad elektroonilise võrgustiku”. Ettepanekuga jäetakse jällegi kõik muud üksikasjad delegeeritud õigusaktide reguleerida.

2.3. Andmekaitset käsitlevad sätted

17. Andmekaitsega seotud probleemide käsitlemiseks lisatakse ettepanekuga kõigi kolme muudetava direktiivi tekstidesse eriartikkel andmekaitse kohta, milles nõutakse, et „Käesoleva direktiiviga seoses töödeldakse isikuandmeid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 95/46/EÜ”.

III. ANDMEKAITSEINSPEKTORI MÄRKUSED JA SOOVI-TUSED

3.1. Sissejuhatus: läbipaistvuse ja eraelu puutumatus nõuete täitmine

18. Euroopa andmekaitseinspektor jagab komisjoni seisukohta, et i) info- ja kommunikatsioonivahendite kasutamine võib aidata suurendada ettevõtlusregistriga seotud koostöö tõhusust ning et ii) ettevõtlusregistrite teabe kättesaadavuse parandamine võib suurendada läbipaistvust. Seetõttu toetab ta ettepaneku eesmärke. Tema märkusi tuleks hinnata sellise toetava suhtumise valguses.

19. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab veel, et isikuandmete kättesaadavuse suurendamine võib suurendada ka isikuandmetega seotud riske. Näiteks võib äriühingu esindaja koduse aadressi avalikustamine aidata tema isikut õigesti tuvastada, kuid samas võib see mõjutada negatiivselt üksikisiku õigust isikuandmete kaitsele. See on nii eriti juhul, kui isikuandmed tehakse laiale üldsusele kättesaadavaks interneti kaudu digitaalselt mitmes keeles ja hõlpsasti ligipääsetava Euroopa platvormi/juurdepääsupunkti kaudu.

20. Veel hiljuti avalikustati ettevõtlusregistrites sisalduvaid isikuandmeid (nt direktori nimi, aadress ja allkirja näidis) üldsusele paberandjal kohalikus keeles ja tihti üksnes juhul, kui taotleja läks isiklikult kohaliku registriametisse. Oluline on mõista, et selline olukord on kvaliteetivalt erinev andmete avalikustamisest digitaalselt rahvusvahelise

elektroonilise juurdepääsupunkti kaudu. Isikuandmete avalikustamine hõlpsasti lipipääsetava Euroopa platvormi/juurdepääsupunkti kaudu astub sammu kaugemale ja suurendab veelgi teabe kättesaadavust ning sellega ka asjaomaste isikute isikuandmete kaitsega seotud riske.

21. Eraelu puutumatusena seotud riskidest esineb (tulenevalt andmete hõlpsast kättesaadavusest digitaalsel kujul ühtse elektroonilise juurdepääsupunkti kaudu) identiteedi varguse ja muu kuritegevuse risk ning samuti risk, et avalikustatud teavet kogutakse ebaseaduslikult ja et ettevõtted kasutavad seda pärast asjaomaste isikute profiili koostamist muul kui algselt ettenähtud ärilisel otstarbel. Ilma piisavate kaitsemeetmeteta võidakse teavet müüa teistele isikutele või ühendada muu teabega ja müüa ilma piisava õigusliku aluseta tagasi valitsustele kasutamiseks asjakohatutel ja avalikustamata eesmärkidel (nt maksuseaduse jõustamiseks või muudeks kriminaal- või haldusuurimisteks) ⁽¹⁾.

22. Seetõttu tuleb hoolikalt hinnata, millised isikuandmed tuleks Euroopa ühtse platvormi/juurdepääsupunkti kaudu kättesaadavaks teha ning milliseid täiendavaid andmekaitsemeetmeid, sealhulgas tehnilisi meetmeid otsimis- või allaandimisvõimaluste ja andmekäevandamise piiramiseks, tuleks kohaldada.

3.2. Olulised andmekaitsemeetmed tuleks sätestada ettepanekus ning mitte jätta delegeeritud õigusaktide hooleks

23. Nagu on märgitud punktides 2.1 ja 2.2 eespool, on direktiivi 2009/101/EÜ ettepanud artiklid 3a ja 4a väga üldised ning jätavad paljud põhiküsimused delegeeritud õigusaktide hooleks.

24. Kuigi Euroopa andmekaitseinspektor tunnustab vajadust paindlikkuse ja seega ka delegeeritud õigusaktide järele, rõhutab ta, et vajalikud andmekaitsemeetmed on asendamatud elemendid, mis tuleks selgelt ja konkreetselt sätestada otse kavandatud direktiivi tekstis. Selles küsimuses ei saa pidada neid mitteolemuslikeks osadeks, mida võib täiendada Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 290 alusel vastuvõetavate delegeeritud õigusaktidega.

25. Seetõttu soovib Euroopa andmekaitseinspektor, et ettepaneku andmekaitse sätted oleksid konkreetsemad ja läheksid kaugemale lihtsalt direktiivile 95/46/EÜ viitamisest (vt

punktid 3.4 ja 3.13). Delegeeritud õigusaktidesse võib seejärel lisada konkreetsete kaitsemeetmete rakendamise seotud lisasätteid, tuginedes Euroopa andmekaitseinspektori ja vajaduse korral riiklike andmekaitseasutustega peetud konsultatsioonidele (vt punktid 3.5, 3.6, 3.8, 3.9, 3.10, 3.12 ja 3.13).

3.3. Ettepanekus tuleks täpsustada ka kavandatud meetmete muid olulisi elemente

26. Ettepanekus on jäetud täpsustamata mitte üksnes peamised andmekaitsemeetmed, vaid see on väga üldine ka muudes aspektides. Eelkõige jäetakse delegeeritud õigusaktide kindlaks määrata viis, kuidas soovitakse saavutada kavandatud i) ettevõtlusregistrite koostalitlusvõime ja ii) andmete avalikustamine üldsusele.

27. Nende teiste ettepaneku oluliste elementide selgus on piisavate andmekaitsemeetmete vastuvõtmiseks vajalik eeltingimus. Seetõttu soovib Euroopa andmekaitseinspektor sätestada need olulised elemendid kavandatud direktiivis (vt punktid 3.4 ja 3.5).

3.4. Juhtimine: rollid, pädevused ja kohustused tuleks täpsustada kavandatud direktiivis

28. Ettepanekuga on praegu jäetud delegeeritud õigusaktide kindlaks määrata eeskirjad, millega reguleeritakse elektroonilise võrgustiku juhtimist, haldamist, käitamist ja esindamist ⁽²⁾.

29. Kuigi mõjuhinnangus ja seletuskirjas leitakse teatud sünergia IMI ja e-õiguskeskkonna portaaliga, on ettepaneku tekstiga jäetud mitmesugused valikud, kuidas neid sünergia-võimalusi realiseerida, sealhulgas Euroopa äriregistri ümberkujundamine, IMI kasutamine teatavate andmete vahetamiseks ja/või e-õiguskeskkonna portaali kasutamine platvormina/juurdepääsupunktina ettevõtlusregistrite teabe esitamisel üldsusele.

30. Samuti ei välistata muid võimalusi, nagu hanke korraldamine elektroonilise võrgustiku kujundamise ja käitamise õiguse andmiseks või komisjonile otsese rolli määramine süsteemi kujundamisel ja käitamisel. Liikmesriigi esindajad võivad samuti osaleda elektroonilise võrgustiku juhtimisstruktuuris.

⁽¹⁾ Sellise äriteabe müümise turg õigupoolest kasvab: sellel turul tegutsevad teenuseosutajad hindavad äriühingute/üksikisikute usaldusväärstust eri kohtadest, sealhulgas ettevõtlus-, kohtu- ja maksejõuetuse registritest, kogutud teabe põhjal.

⁽²⁾ Vt direktiivi 2009/101/EÜ artikli 4a lõike 3 punkti a kavandatud tekst.

31. Kuigi praegusel kujul on ettepanekuga ette nähtud *Euroopa ühtne elektrooniline platvorm* (esiletõst lisatud), ei välista see seda, et teksti võidakse seadusandliku protsessi käigus veelgi muuta, et tagada veelgi rohkem detsentraliseeritud struktuur.
32. Samuti märgib Euroopa andmekaitseinspektor, et kuigi praeguses ettepanekus ei ole konkreetselt käsitletud ettevõtlusregistrite teiste andmebaasidega (nt maaregistrid või rahvastikuregistrid) sidumise küsimust, on see tehniliselt kindlasti võimalik ning mõnedes liikmesriikides sellega juba tegeletakse ⁽¹⁾.
33. Sõltuvalt valitud võimalusest võib tekkida hoopis isesugune elektrooniline võrgustik ja üldsusele teabe avalikustamiseks kasutatava elektroonilise vahendi juhtimisstruktuur. See omakorda toob kaasa asjaosaliste erinevad rollid ja kohustused, mille tulemusena tekivad erinevad rollid ja kohustused ka andmekaitse vaatenurgast.
34. Sellega seoses rõhutab Euroopa andmekaitseinspektor, et igas olukorras, kus isikuandmeid töödeldakse, on äärmiselt oluline teha kindlaks, kes on „vastutav töötaja”. Seda rõhutab ka andmekaitse töörühm oma arvamuses 1/2010 mõistete „vastutav töötaja” ja „volitatud töötaja” kohta ⁽²⁾. Vastutava töötaja selge ja üheselt mõistetav kindlaksteemine on nii oluline peamiselt seetõttu, et sellega määratakse isik, kes vastutab andmekaitse-eeskirjade järgimise eest, ning samuti on see oluline kohaldatava õigusakti kindlaksteemimisel ⁽³⁾.
35. Nagu on märgitud artikli 29 alusel asutatud andmekaitse töörühma arvamuses, siis „[kui] ei ole piisavalt selge, mida kellelki nõutakse, nt keegi ei vastuta või võimalikke vastutavaid töötajaid on mitu, esineb selge risk, et tehakse liiga vähe, kui üldse midagi, ning et õiguslikud sätted jäävad ebatõhusaks”.
- ⁽¹⁾ Arvestades, et ettepanekuga ei ole praegu sellist sidumist ette nähtud, Euroopa andmekaitseinspektor seda küsimust käesolevas etapis oma arvamuses rohkem ei aruta. Sellegipoolest juhib ta tähelepanu asjaolule, et kui omavahelist sidumist kaalutakse, võib vaja olla teha eraldi proportsionaalsuse analüüs ja võtta piisavad täiendavad andmekaitsemeetmed.
- ⁽²⁾ Vt nii direktiivi 95/46/EÜ kui ka määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 2 punktid d ja e; samuti andmekaitse töörühma arvamuse 1/2010, 16. veebruar 2010, mõistete „vastutav töötaja” ja „volitatud töötaja” kohta (WP169).
- ⁽³⁾ Arvestades et andmekaitse seadused ei ole kogu Euroopas täielikult ühtlustatud, on vastutava töötaja isik oluline selle määramisel, millist siseriiklikku õigusakti kohaldatakse. Samuti näitab see, kas kohaldada tuleb direktiivi 95/46/EÜ või määrust (EÜ) nr 45/2001: kui komisjon on (ka) vastutav töötaja, siis kohaldatakse (ka) määrust (EÜ) nr 45/2001, nagu on selgitatud punktis 3.11.
36. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab, et selgust on vaja eelkõige olukordades, kus koostöösuhte kaudu osaleb mitu isikut. Nii on see tihti ELi teabesüsteemide puhul, mida kasutatakse avalikel eesmärkidel ning mille puhul on töötlemise eesmärk kindlaks määratud ELi õiguses.
37. Nendel põhjustel soovitabki Euroopa andmekaitseinspektor määrata kavandatud direktiivi tekstis konkreetselt, selgelt ja üheselt mõistetavalt kindlaks:
- kas elektroonilist võrgustikku hakkab käitama komisjon või kolmas isik ning kas sellel on tsentraliseeritud või detsentraliseeritud struktuur;
 - iga andmete töötlemises ja elektroonilise võrgustiku juhtimises osaleva isiku ülesanded ja kohustused, sealhulgas komisjoni, liikmesriikide esindajate, liikmesriikide ettevõtlusregistrite valdajate ning võimalike kolmandate isikute omad;
 - ettepanekuga ette nähtud elektroonilise süsteemi ja teiste algatuste, nagu IMI, e-õiguskeskkonna portaali ja Euroopa äriregistri vahelised suhted.
38. Andmekaitse seisukohast peaksid need selgitused võimaldama konkreetselt ja üheselt mõistetavalt kindlaks teha ka selle, kas teatavat isikut tuleb pidada vastutavaks töötajaks või volitatud töötajaks.
39. Praeguse eelnõu kui terviku alusel paistab, et üldiselt peaks ettepanek aitama sõnaselgelt kaasa selle kehtestamisele, et nii ettevõtlusregistrite valdajaid kui ka süsteemi operaatorit (operaatoreid) peetakse oma tegevuses andmete vastutavateks töötajateks. Arvestades, et praegu ettepanekus juhtimisstruktuuri ei kirjeldata ega määrata kindlaks, kes on elektroonilise süsteemi operaator(id), ei saa välistada, et mõni üksus või mõned üksused, kes lõppkokkuvõttes hakkavad süsteemi tegelikkuses käitama, käituvad pigem volitatud töötaja kui vastutava töötajana. Nii võib see olla eelkõige juhul, kui tegevust tellitakse kolmandalt isikult, kes tegeleb täpselt juhtnõu järgi. Igal juhul tundub, et sel juhul on vastutavaid andmete töötajaid mitu, vähemalt üks igas liikmesriigis: üksused, kes peavad ettevõtlusregistrit. Asjaolu, et operaatorite, levitajate või muu rolli täitjana võivad osaleda muud (eraõiguslikud) üksused, ei muuda seda aspekti. Igal juhul tuleks kavandatud direktiivis seda selguse ja õiguskindluse tagamiseks täpsustada.

40. Lisaks tuleks ettepanekus konkreetselt ja üksikasjalikumalt kirjeldada nendest rollidest tulenevaid kohustusi. Näiteks tuleks ettepanekusse lisada, milline on operaatori(te) roll selle tagamisel, et süsteem on välja töötatud eraelu puutumatumat kaitsval viisil, ning kuidas nad osalevad andmekaitsega seotud küsimuste kooskõlastamises.

41. Euroopa andmekaitseinspektor märgib, et kõik need täpsustused on asjakohased ka selleks, et teha kindlaks, millised andmekaitse järelevalveasutused on pädevad ja milliste isikuandmete töötlemisel.

3.5. Andmevoogude/halduskoostöömenetluste raamistik ja õiguslik alus tuleks kindlaks määrata kavandatud direktiivis

42. Praeguse seisuga tundub, et ette ei ole nähtud elektroonilist võrgustikku, mille kaudu muudetak igas ettevõtlusregistris sisalduv kogu teave automaatselt kättesaadavaks kõikidele teistele ettevõtlusregistritele kõikides teistes liikmesriikides: ettepanekuga on nõutud üksnes ettevõtlusregistrite koostalitlusvõimet ja sidumist ning seega ette nähtud tingimused, millega võimaldatakse tulevikus teabevahetust ja juurdepääsu. Õiguskindluse tagamiseks tuleks ettepanekus täpsustada, kas see arusaam on õige.

43. Peale selle ei täpsustata ettepanekus ka seda, millised andmevood/halduskoostöömenetlused võivad omavahel seotud ettevõtlusregistrite vahel toimuda⁽¹⁾. Euroopa andmekaitseinspektor mõistab, et võimalike tulevikus tekkinud vajaduste käsitlemiseks on vaja teatavat paindlikkust. Seda arvestades peab Euroopa andmekaitseinspektor oluliseks, et ettepanekus kirjeldataks täpsemalt tulevikus elektroonilise võrgustiku kaudu toimuda võivate andmevoogude ja halduskoostöömenetluste raamistikku. See on eriti oluline tagamaks, et i) mis tahes andmevahetus toimuks kindlal õiguslikul alusel ning et ii) ette oleks nähtud piisavad andmekaitsemeetmed.

44. Euroopa andmekaitseinspektori arvamuse kohaselt peaks elektroonilise võrgustiku kaudu toimuv mis tahes andmevahetus või muu andmetöötlustegevus (nt isikuandmete avalikustamine üldsusele ühtse platvormi/juurdepääsupunkti kaudu) põhinema kindlal õiguslikul alusel vastuvõetud

siduval ELi õigusaktiil. See peaks olema selgelt sätestatud kavandatud direktiivis⁽²⁾.

3.6. Muid delegeritud õigusaktide reguleerida jäetud põhiküsimusi tuleks samuti käsitleda kavandatud direktiivis

45. Lisaks on ettepanekus sätestatud, et delegeritud õigusaktidega määratakse kindlaks järgmised küsimused⁽³⁾:

— tingimused, mille alusel Euroopa Majanduspiirkonda mittekuuluvad riigid saavad osaleda elektroonilises võrgustikus;

— elektroonilise võrgustiku minimaalsed turvanõuded;

— dokumentide ja andmete formaati, sisu ning salvestamise ja väljaotsimise tähtaegu käsitlevate nõuete määramine, mis võimaldab automaatset andmevahetust.

46. Seoses esimese ja teise taandega leiab Euroopa andmekaitseinspektor, et teavad olulised kaitsemeetmed tuleks sätestada kavandatud direktiivis (vt punktid 3.12 ja 3.13). Täpsemad üksikasjad võib jätta delegeritud õigusaktide hooleks.

47. Andmete automaatse vahetamise osas on Euroopa andmekaitseinspektoril hea meel, et ettepanekus on nõutud, et delegeritud aktidega sätestataks „dokumentide ja andmete formaati, sisu ning salvestamise ja väljaotsimise tähtaegu käsitlevate nõuete määramine, mis võimaldab automaatset andmevahetust”.

48. Kõnealusel küsimuses suurema selguse loomiseks soovib Euroopa andmekaitseinspektor kavandatud direktiivis selgelt täpsustada, et elektrooniline võrgustik võimaldab i) spetsiifilist manuaalset juhtumipõhist teabevahetust ettevõtlusregistrite vahel (nagu on sätestatud ELi õigusaktis, näiteks ühinemise või asukohamuutmise korral) ning ii) automaatset andmete ülekandmist (nagu on sätestatud ELi õigusaktis, näiteks välisfiliaalide registriandmete ajakohastamise korral).

⁽¹⁾ Erandiks on teatavas ulatuses andmevahetus piiriüleste ühinemiste, asukohamuutmiste ja välisfiliaalide teabe ajakohastamise korral, mida käsitletakse ettepanekus konkreetselt.

⁽²⁾ Sellega seoses kutsub Euroopa andmekaitseinspektor juhul, kui tekib vajadus andmetöötluse järele siseturu valdkonnas, mida ei käsitleta liidu eriõigusaktiga, kaaluma põhjalikumalt sellise õigusraamistiku meetmeid, mis võimaldaks näiteks koostoimes üldise asutamislepingu sätetega, kavandatud direktiivi erisätetega ja täiendavate delegeritud õigusaktidega luua andmekaitse seisukohast piisava õigusliku aluse. Kavandatud direktiivis tuleks ka täpsustada, kas ettevõtlusregistrid võivad kasutada elektroonilist võrgustikku ja juurdepääsupunkti selliste isikuandmete vahetamiseks või üldsusele avalikustamiseks, mida ei käsitleta liidu õigusaktides, kuid mis on lubatud või mida nõutakse siseriiklike õigusaktidega.

⁽³⁾ Vt direktiivi 2009/101/EÜ artikli 4a lõike 3 kavandatud tekst.

49. Selleks et asi oleks veelgi selgem, soovib Euroopa andmekaitseinspektor muuta direktiivi 2009/101/EÜ asjakohase artikli 4a lõike 3 punkti i kavandatud teksti nii, et tagataks i) nii manuaalse kui ka automaatse andmevahetuse põhjalik käsitlemine delegeeritud õigusaktides; ii) kõikide tööstus- ja äriühingute, mis võivad hõlmata isikuandmeid (mitte üksnes säilitamine ja väljaotsimine), käsitlemine ning iii) andmekaitse erisätted delegeeritud õigusaktides, millega tagatakse ka asjakohaste andmekaitsemeetmete kohaldamine praktikas.

50. Näiteks võib artikli 4a lõike 3 punkti i muuta järgmiselt:

„i) võrgustiku kaudu toimivate manuaalsete või automatiseeritud andmetöötlustoimingute, sealhulgas edastamise, salvestamise ja väljaotsimise formaat, sisu ning tähtsajad ning erimeetmed, mis võivad olla vajalikud asjakohaste andmekaitsemeetmete praktilise kohaldamise tagamiseks”.

3.7. Töödeldavate isikuandmete kategooriaid tuleks kavandatud direktiivis veelgi enam täpsustada

51. Esialgse märkusena rõhutab Euroopa andmekaitseinspektor, et kuigi äriühingute esindajate (ning teiste äriühingute juhtimises osalevate isikute) nimed (ning võib-olla muud üksikasjad, nagu kodune aadress) on kahtlemata kõige ilmselgemad isikuandmed, mida võidakse elektroonilise võrgustiku kaudu töödelda ja/või elektroonilise platvormi/juurdepääsupunkti kaudu avalikustada, ei ole need kindlasti mitte ainus ettevõtlusregistrites isikute kohta salvestatud teave.

52. Esiteks võivad ka mõned direktiivi 2009/101/EÜ artiklis 2 loetletud dokumendid (nt asutamisdokument, põhikirja ja raamatupidamisdokumendid) sisaldada teiste üksikisikute isikuandmeid. Sellised andmed võivad muu hulgas hõlmata mitmesuguste isikute, sealhulgas äriühingute asutajate, aktsionäride, juristide, raamatupidajate, töötajate või notarite nimesid, aadresse, võib-olla identifitseerimisnumbreid ja sünniaegu ning isegi käsitsi kirjutatud allkirjade skanningsid.

53. Teiseks võib üksikisikuga seotud isikuandmeteks pidada ka äriühingute andmeid, kui need on seotud üksikisikuga (näiteks direktori) nimega. Näiteks kui ettevõtlusregistri andmed näitavad, et teatav üksikisik kuulub likvideeritava ettevõtte juhatusse, on see teave asjakohane ka üksikisiku seisukohalt.

54. Et oleks selge, milliseid isikuandmeid töödeldakse, ning et töödeldavate andmete hulk oleks ettepaneku eesmärkide

suhtes proportsionaalne, soovib Euroopa andmekaitseinspektor lisada käesolevas punktis 3.7 sätestatud edasised selgitused.

Kavandatud direktiivis tuleks selgitada fraasi „andmed nende isikute kohta”

55. Direktiivi 2009/101/EÜ artiklis 2 ei ole kindlaks määratud, millised andmed asjakohaste üksikisikute (äriühingu esindajad ja teised äriühingu juhtimises osalevad isikud) kohta tuleb avalikustada.

56. Ettepaneku eri keeleversioonid näitavad tõepoolest, kui erinevalt fraasi „andmed nende isikute kohta” tõlgitakse. Näiteks prantsuse keeles on see tõlgitud kui „l'identité des personnes” (isikute identiteet), itaalia keeles „le generalità delle persone” (isikuandmed, nagu nimi ja perekonnanimi), ungari keeles „személyek adatai” (üksikisikute andmed), hollandi keeles „de identiteit van de personen” (isikute identiteet) ning rumeenia keeles „identitatea persoanelor” (isikute identiteet).

57. Pealegi avaldatakse mõnes liikmesriigis äriühingute direktorite ja/või teiste isikute, nagu teatavad aktsionärid, kodused aadressid korrapäraselt internetis. Mõnes teises liikmesriigis hoiavad kõnealust teavet valdavad ettevõtlusregistrid seda konfidentsiaalsusriiskide, sealhulgas identiteedi varguse ohu tõttu konfidentsiaalsena.

58. Euroopa andmekaitseinspektor soovib muuta direktiivi 2009/101/EÜ artiklit 2, et täpsustada, millised isikuandmed – kui üldse – tuleb peale asjaomaste isikute (äriühingute esindajad ja muud äriühingu juhtimises osalevad isikud) nimede avalikustada. Seejuures tuleb hoolikalt arvestada vajadusega läbipaistvuse ja asjaomaste isikute õige tuvastamise järele, kuid see peab olema ka tasakaalus teiste konkureerivate probleemidega, nagu vajadus kaitsta asjaomaste isikute eraelu puutumatust⁽¹⁾.

59. Kui riiklike tavade erinevuste tõttu ei jõuta kokkuleppele, tuleks artiklit 2 muuta vähemalt niipalju, et nõutaks, et avalikustada tuleb „asjaomaste üksikisikute täielik nimi ning täiendavad andmed, mis on vajalikud nende tuvastamiseks, kui seda nõutakse konkreetselt riiklike õigusaktidega”. Sel juhul oleks selge, et iga liikmesriik peab ise

⁽¹⁾ Taha tuleks proportsionaalsuse hinnang, võttes eelkõige arvesse Euroopa Kohtu kehtestatud kriteeriume Schecke ja Eiferti kohtuasjas (EKL, 9. november 2010, liidetud kohtuasjad C-92/09 ja C-93/09; eelkõige punktid 81, 65 ja 86). Schenke kohtuasjas rõhutas Euroopa Kohus, et isikuandmete kaitsega seoses tohib erandeid ja piiranguid kohaldada üksnes niivõrd, kui need on rangelt vajalikud. Euroopa Kohus leidis lisaks, et institutsioonid peaksid uurima avaldamise eri meetodeid, et leida viis, mis oleks kooskõlas avaldamise eesmärgiga ning mis samas kahjustaks kõige vähem andmesubjektide õigust eraelu puutumatusele üldiselt ning isikuandmete kaitsele konkreetselt.

otsustama oma siseriiklike õigusaktide kaudu, milliseid andmeid – kui üldse – nimedele lisaks avalikustatakse, ning et täiendavate isikuandmete avalikustamist nõutakse üksnes juhul, kui see on vajalik asjaomaste isikute tuvastamiseks.

60. Teise võimalusena ning arvestades seda, et artiklis 2 on loetletud pigem minimaalne teave, kui ühtlustatud kõikide Euroopa ettevõtlusregistrite sisu, võib fraasi „andmed nende isikute kohta” asendada lihtsalt fraasiga „nende isikute täielikud nimed”. Seejärel oleks iga liikmesriigi enda otsustada, millist täiendavat teavet – kui üldse – nad soovivad avalikustada.

Selgitada tuleks fraasi „juhtimine, järelevalve või kontrollimine”

61. Direktiivi 2009/101/EÜ artiklis 2 on nõutud, et avalikustada tuleb teave isikute kohta, kes osalevad äriühingu „juhtimises, järelevalves või kontrollimises”. Sellise laialivalguva sõnastuse alusel ei ole täiesti selge, kas nõutakse ka aktsionäre käsitleva teabe avalikustamist, eelkõige aktsionäride, kellel on i) märkimisäärne, mõjukas või enamusosalus üle teatava künnise või ii) kuldaktsiate kaudu erilised lepingulised korraldused või kellel on muul viisil tõhus kontroll-/mõjuvõim äriühingu üle.

62. Euroopa andmekaitseinspektor mõistab, et laialivalgust sõnastus on vajalik, et hõlmata mitmesuguseid juhtimisstruktuure, mida äriühingute hulgas eri liikmesriikides esineb. Andmekaitse seisukohast aga on oluline tagada õiguskindlus seoses nende üksikisikute kategooriatega, kelle andmeid võidakse avalikustada. Seetõttu soovib Euroopa andmekaitseinspektor muuta direktiivi 2009/101/EÜ artiklit 2, et täpsustada, milliseid andmeid aktsionäride kohta – kui üldse – tuleb avalikustada. Seejuures tuleb teha ka Schecke kohtuasjas (kirjeldatud eespool) määratletud proportsionaalsuse analüüs.

Teabe avalikustamine lisaks minimaalselt nõutavale; mustad nimekirjad

63. Kuigi ettepanekuga ei ole nõutud, et vahetada või avalikustada tuleb rohkem isikuandmeid, kui on ette nähtud direktiivi 2009/101/EÜ artiklis 2 sätestatud miinimumnõuetega, ei välistata sellega ka seda, et liikmesriigid võivad soovi korral nõuda, et nende ettevõtlusregistrid töötleksid või avalikustaksid rohkem isikuandmeid ja teeksid sellised andmed kättesaadavaks ka Euroopa ühtse platvormi/juurdepääsupunkti kaudu ja/või vahetaksid selliseid andmeid teiste liikmesriikide ettevõtlusregistritega.

64. Eriti tundlik on see küsimus mustade nimekirjade osas. Mõnes riigis toimib elektrooniline register praktikas ka teatava musta nimekirjana ning mis tahes kolmas isik

võib sealt elektroonilise teabeportaali kaudu otsida tegutsemiskeelu saanud äriühingu esindajaid.

65. Selle küsimuse käsitlemiseks soovib Euroopa andmekaitseinspektor ettepanekus täpsustada, kas ja millises ulatuses võivad liikmesriigid, tuginedes soovi korral oma siseriiklikele õigusaktidele, lõppkokkuvõttes üldsusele ühtse portaali kaudu lisateavet avalikustada ja/või üksikeisega lisateavet vahetada. Sellisel juhul peaks range proportsionaalsuse hinnang (vt Schecke kohtuasi, viide eespool) põhinema siseriiklikul õigusel ning arvesse tuleb võtta ka siseturu eesmärke.

66. Peale selle soovib Euroopa andmekaitseinspektor siduda need volitused riiklike andmekaitseasutuste rolliga, näiteks konsultatsioonide kaudu.

67. Lõpetuseks rõhutab Euroopa andmekaitseinspektor, et juhul, kui on kavas ette näha Euroopa skeem just selliste mustade nimekirjade nõudmiseks, tuleks see kavandatud direktiivis konkreetselt sätestada ⁽¹⁾.

3.8. Eesmärgi piiramise tagatised; andmete kogumise, andmekaevandamise, andmete kombineerimise ja liigsete otsingute vastased kaitsemeetmed

68. Euroopa andmekaitseinspektor soovib kavandatud direktiivis konkreetselt sätestada, et kõikidel juhtudel, kus isikuandmeid avalikustatakse või jagatakse muul viisil ettevõtlusregistrite vahel, tuleb ette näha piisavad kaitsemeetmed, eelkõige andmete kogumise, andmekaevandamise, andmete kombineerimise ja liigsete otsingute vältimiseks, tagades sellega, et isikuandmeid, mis on tehtud kättesaadavaks läbipaistvuse nimel, ei kuritarvitata muudel, asjakohatutel eesmärkidel ⁽²⁾.

69. Eriti rõhutab Euroopa andmekaitseinspektor vajadust kaaluda tehnoloogilisi ja organisatsioonilisi meetmeid, mille ülesehituses on arvestatud eraelu puutumatus kaitsemise nõudega (vt punkt 3.14). Selliste kaitsemeetmete praktilise rakendamise võib jätta delegeeritud õigusaktide hooleks. Põhimõtted aga tuleks sätestada kavandatud direktiivis.

⁽¹⁾ Arvestades, et ettepanekuga ei ole seda praegu ette nähtud, Euroopa andmekaitseinspektor seda küsimust käesolevas etapis oma arvamuses rohkem ei aruta. Sellegipoolest juhib ta tähelepanu asjaolule, et kui seda küsimust kaalutakse, võib vaja olla teha eraldi proportsionaalsuse analüüs ja võtta piisavad täiendavad andmekaitsemeetmed.

⁽²⁾ Vt direktiivi 95/46/EÜ artikli 6 lõike 1 punkt b ja määrus (EÜ) nr 45/2001.

3.9. Andmesubjektide teavitamine ja läbipaistvus

70. Euroopa andmekaitseinspektor soovib lisada kavandatud direktiivi erisätte, millega nõutakse, et direktiivi 95/46/EÜ artiklite 10 ja 11 (ja vajaduse korral määruse (EÜ) nr 45/2001 vastavate sätete) kohane teave tuleks esitada andmesubjektidele tõhusal ja arusaadaval viisil. Sõltuvalt kokkulepitud juhtimisstruktuurist ning eri osaliste rollidest ja kohustustest võib kavandatud direktiivis veel konkreetselt nõuda, et süsteemi operaator võtaks andmesubjektide teavitamisel ja muu teabe edastamisel oma veebisaidil ennetava rolli, tegutsedes ka ettevõtlusregistrite nimel. Delegeeritud õigusaktidesse võib vajaduse korral lisada täiendavaid üksikasju või jätta need andmekaitsepoliitika käsitleda.

isikuandmete kaitse taset, rõhutab Euroopa andmekaitseinspektor esiteks, et on oluline eristada kaht liiki olukordi:

— juhtumid, kus isikuandmed on juba avalikes registrites kättesaadavad (nt Euroopa ühtse platvormi/juurdepääsupunkti kaudu) ning

— juhtumid, kus isikuandmed ei ole avalikult kättesaadavad.

3.10. Juurdepääsu-, parandamis- ja kustutamisoigused

71. Ettepanek peaks sisaldama vähemalt viidet nõudele töötada välja korralduse üksikasjad (delegeeritud õigusaktides), et võimaldada andmesubjektidel oma õigusi kasutada. Viidata tuleks ka võimalusele luua andmekaitsemoodul, asutuste vahelise juurdepääsuõiguste alase koostöö puhul võimalikele lahendustele, kus eraelu puutumatus on rakendustesse juba sisse projekteeritud, ning vajaduse korral andmesubjektide õiguste kasutamisele.

75. Esimesel juhul on direktiivi 95/46/EÜ artikli 26 lõike 1 punktiga f lubatud teha teatavate tingimuste täitmise korral erand, kui „edastatavad andmed on pärit registrist”. Näiteks kui Euroopa riigi ettevõtlusregistri valdaja soovib edastada teatava isikuandmete kogumi (nt seoses välisfiliaali registreerimisega) kolmanda riigi ettevõtlusregistri valdajale ning samad andmed on juba avalikult kättesaadavad, peaks edastamine olema võimalik, isegi kui asjaomane kolmas riik ei taga piisavat kaitsetaset.

3.11. Kohaldatavad õigusaktid

72. Arvestades võimalust, et komisjon või muu ELi institutsioon/organ võib samuti elektroonilise võrgustiku kaudu isikuandmeid töödelda (toimides võrgustiku operaatorina või otsides sellest isikuandmeid), tuleks lisada ka viide määrusele (EÜ) nr 45/2001.

76. Teisel juhul soovib Euroopa andmekaitseinspektor ettepanekus täpsustada, et andmeid, mis ei ole avalikult kättesaadavad, tohib edastada selliste kolmandate riikide üksustele või üksikisikutele, mis ei taga piisavat kaitset, üksnes juhul, kui vastutav töötleja tõendab piisavate kaitsemeetmete olemasolu seoses eraelu puutumatus, üksikisiku põhiõiguste ja -vabaduste kaitse ning vastavate õiguste kasutamisega. Sellised kaitsemeetmed võivad eelkõige tuleneda vastavalt direktiivi 95/46/EÜ artikli 26 lõikele 2 sõlmitud asjakohasest lepingutingimustest⁽¹⁾. Juhtudel, kus andmete edastamine kolmandatele riikidele hõlmab süsteemselt andmeid, mida jagatakse kahe või enama ELi riigi ettevõtlusregistri vahel, või kui ELi tasandi meetmed on muul viisil soovitatavad, võib pidada lepingutingimuste üle läbirääkimisi ka ELi tasandil (artikli 26 lõige 4).

73. Samuti tuleks selgitada, et direktiivi 95/46/EÜ kohaldatakse nii ettevõtlusregistrite kui ka teiste isikute suhtes, kes tegutsuvad liikmesriikides vastavalt oma siseriiklikele õigusaktidele, samas kui komisjoni ning teiste ELi institutsioonide ja asutuste suhtes kohaldatakse määrust (EÜ) nr 45/2001.

77. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab, et muid erandeid, nagu et „edastamine on vajalik või seaduste kohaselt nõutav üldiste huvidega seotud olulistel põhjustel või õigusnõuete koostamiseks, esitamiseks või kaitsmiseks” (artikli 26 lõike 1 punkt d), ei tohiks elektroonilise võrgustiku kaudu kolmandatele riikidele süsteemsete andmeedastuste õigustamiseks kasutada.

3.12. Isikuandmete edastamine kolmandatele riikidele

74. Seoses olukorraga, kus ELi ettevõtlusregistri valdaja edastab isikuandmeid kolmandale riigile, mis ei taga piisavat

⁽¹⁾ On võimalik, et teatavatel juhtudel võib kolmandatele riikidele andmete edastamises osaleda ka komisjon, mistõttu tuleb viidata ka määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 9 lõigetele 1 ja 7.

3.13. Usaldusväärsus ning lahendused, kus eraelu puutumatus on rakendustesse juba sisse projekteeritud

78. Euroopa andmekaitseinspektor soovib viidata ettepanekus konkreetselt usaldusvääruse põhimõttele ja üritada seda rakendada ⁽¹⁾ ning kehtestada selge raamistik piisavate sisetiste mehhanismide ja kontrollisüsteemide jaoks, et tagada andmekaitse-õuete järgimine koos tõenditega selle kohta, sealhulgas järgmiselt:

- eraelu puutumatus mõju hindamine (sealhulgas turvariski analüüs) enne süsteemi kavandamist;
- ametliku andmekaitsepoliitika (rakenduseeskirjade) vastuvõtmine ja ajakohastamine, ka turvaplaani osas;
- korrapäraste auditite tegemine, et hinnata andmekaitse- ja turvapoliitika piisavust ja nende nõuete täitmist;
- nende auditite tulemuste avalikustamine (vähemalt osaliselt), et tagada aktsionäridele kindlus andmekaitse-õuete täitmisel osas;
- andmekaitse-eeskirjade rikkumistest ja teistest turvalisusega seotud vahejuhtumitest teatamine.

79. Seoses lahendustega, kus eraelu puutumatus on rakendustesse juba sisse projekteeritud, ⁽²⁾ tuleks ettepanekus sellele põhimõttele konkreetselt viidata ning selle saavutamine tuleks realiseerida konkreetsete meetmetena. Eelkõige tuleks ettepanekuga ette näha, et elektrooniline võrgustik peab olema ohutult ja usaldusväärsetl üles ehitatud, nii et see sisaldaks juba vaikumisi mitmesuguseid eraelu puutumatus kaitsemeetmeid. Järgnevalt on esitatud mõned näited rakendustesse sisse projekteeritud eraelu puutumatus kaitsemeetmete kohta:

- detsentraliseeritud lähenemine, mille alusel säilitatakse andmeid üksnes põhiallikas ja iga levitaja saab andmeid üksnes põhiallikast (tagatakse andmete ajakohasus);
- automaatsed protsessid, millega otsitakse teabe vastuolulisusi ja ebatäpsusi;
- piiratud otsinguvõimalused, et indekseerida üksnes andmed, mis on eesmärgi suhtes proportsionaalsed ja asjakohased;

⁽¹⁾ Vt Euroopa andmekaitseinspektori arvamuse (komisjoni teatise kohta Euroopa Parlamendile, nõukogule, majandus- ja sotsiaalkomiteele ning regioonide komiteele „Terviklik lähenemisviis isikuandmete kaitsele Euroopa Liidus” jaotis 7, välja antud 14. jaanuaril 2011, http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2011/11-01-14_Personal_Data_Protection_EN.pdf

⁽²⁾ Vt *ibid.*

— muud tagatised, millega ennetatakse/piiratakse ulatuslikku allalaadimist, andmekaevandamist, liigseid otsinguid ning tagatakse piisav eesmärgipärasus; tagatised, millega ennetatakse või piiratakse kolmandate isikute võimalusi kasutada otsinguliidest andmete kogumiseks ja üksikisikute profileerimiseks (nt *captcha* ⁽³⁾) või makse registreerimise nõue);

— süsteemi sisseehitatud funktsioonid, mis hõlbustavad andmesubjektidel oma õigusi tõhusalt kasutada; sisseehitatud funktsioonid ettevõtlusregistritele nende omavahelise tegevuse kooskõlastamiseks seoses andmesubjektide juurdepääsutaotlustega;

— avalikust registrist turvaliselt ja eraelu puutumatus kaitseval viisil teavet alla laadinud taotlejate kohta käiva teabe käsitlemise menetlused;

— auditi-/jälgimismehhanismid.

IV. KOKKUVÕTE

80. Euroopa andmekaitseinspektor toetab ettepaneku eesmärke. Tema märkusi tuleb hinnata sellise toetava suhtumise valguses.

81. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab, et vajalikud andmekaitsemeetmed peaksid olema selgelt ja konkreetselt sätestatud direktiivi tekstis, sest ta peab neid olemuslikeks osadeks. Delegeeritud õigusaktide hooleks võib seejärel jätta erikaitsemeetmete rakendamisega seotud lisasätteid.

82. Kavandatud direktiivis tuleks käsitleda juhtimist, rolle, pädevusi ja kohustusi. Selleks tuleks kavandatud direktiivis kehtestada:

— kas elektroonilist võrgustikku hakkab käitama komisjon või kolmas isik ning kas sellel on tsentraliseeritud või detsentraliseeritud struktuur;

— iga andmete töötlemises ja elektroonilise võrgustiku juhtimises osaleva isiku ülesanded ja kohustused, sealhulgas komisjoni, liikmesriikide esindajate, liikmesriikide ettevõtlusregistrite valdajate ning mis tahes kolmandate isikute omad;

⁽³⁾ *Captcha* on teatud liiki väljakutse-vastuse meetod, mida kasutatakse arvutamisel tagamiseks, et vastust ei ole genereerinud arvuti.

- ettepanekuga ette nähtud elektroonilise süsteemi ja teiste algatuste, nagu IMI, e-õiguskeskkonna portaali ja Euroopa äriregistri vahelised suhted;
- konkreetsed ja üheselt mõistetavad elemendid, mille abil saab kindlaks määrata selle, kas teatavat isikut tuleb pidada vastutavaks töötlejaks või volitatud töötlejaks.
83. Mis tahes andmetöötlustoiming, mille puhul kasutatakse elektroonilist võrgustikku, peaks põhinema siduval õigusakti, nagu kindlal õiguslikul alusel vastu võetud konkreetne liidu õigusakt. See peaks olema kavandatud direktiivis selgelt sätestatud.
84. Selgitada tuleks sätteid kohaldatava õiguse kohta ning lisada tuleks viide määrusele (EÜ) nr 45/2001.
85. Seoses isikuandmete edastamisega kolmandatele riikidele tuleks ettepanekus täpsustada, et põhimõtteliselt ja lubades direktiivi 95/46/EÜ artikli 26 lõike 1 punktis f sätestatud erandit, tohib andmeid edastada selliste kolmandate riikide üksustele või üksikisikutele, mis ei taga piisavat kaitset, üksnes juhul, kui vastutav töötleja tõendab piisavate kaitsemeetmete olemasolu üksikisikute eraelu puutumatusel ning põhiõiguste ja -vabaduste ning vastavate õiguste kasutamise osas. Sellised tagatised võivad eelkõige tuleneda direktiivi 95/46/EÜ artikli 26 alusel sõlmitud asjakohastest lepingutingimustest.
86. Peale selle peaks komisjon hoolikalt hindama, milliseid tehnilisi ja korralduslikke meetmeid tuleks võtta, et tagada eraelu puutumatus ja andmekaitsega arvestamine elektroonilise võrgustiku projekteerimisel (lahendused, kus eraelu puutumatus on rakendustesse juba sisse projekteeritud), ning piisavate kontrollimeetmete kehtestamise kindlustamiseks, et tagada andmekaitseõuete järgimine ja selle kohta tõendite esitamine (usaldusväärsus).
87. Peale selle soovib Euroopa andmekaitseinspektor järgmist:
- kavandatud direktiivis tuleks selgelt kindlaks määrata, et elektrooniline võrgustik peab võimaldama i) ühest küljest spetsiifilisi manuaalseid andmevahetusi ettevõtlusregistrite vahel ning ii) teisest küljest automatiseeritud andmete edastamist. Ettepanekusse tuleks sisse viia ka muudatused, millega tagatakse, et i) delegeeritud õigusaktidega käsitletakse üksikasjalikult nii manuaalset kui ka automatiseeritud andmevahetust ning et ii) käsitletakse kõiki töötlustoiminguid, mis võivad hõlmata isikuandmeid (mitte üksnes salvestamine ja väljaotsimine) ning et iii) delegeeritud õigusaktide andmekaitse erisätetega tagatakse asjakohaste andmekaitsemeetmete praktiline rakendamine;
- ettepanekuga tuleks muuta direktiivi 2009/101/EÜ artiklit 2, et täpsustada, milliseid isikuandmeid – kui üldse – tuleb peale asjakohaste üksikisikute nimede avalikustada. Samuti tuleks täpsustada, kas avalikustada tuleb ka aktsionäridega seotud andmeid. Seejuures tuleb hoolikalt kaaluda vajadust läbipaistvuse ja asjaomaste isikute täpse tuvastamise järele, kuid see peab olema ka tasakaalus teiste konkureerivate probleemidega, nagu vajadus kaitsta asjaomaste isikute õigust isikuandmete kaitsele;
- ettepanekus tuleks täpsustada, kas liikmesriigid võivad lõppkokkuvõttes üldsusele ühtse portaali kaudu lisateavet avalikustada (ja/või üksteisega lisateavet vahetada), tuginedes oma siseriiklikele õigusaktidele ning rakendades täiendavaid andmekaitsemeetmeid;
- kavandatud direktiivis tuleks konkreetselt sätestada, et isikuandmeid, mis on avalikustatud läbipaistvuse nimel, ei tohi kuritarvitada muudel, asjakohastel eesmärkidel, ning et selleks tuleks rakendada tehnoloogilisi ja korralduslikke meetmeid, järgides eraelu puutumatusel rakendustesse sisseprojekteerimise põhimõtet;
- ettepanek peaks sisaldama ka konkreetseid kaitsemeetmeid seoses andmesubjektide teavitamisega ning nõuet töötada delegeeritud õigusaktides välja sellise korralduse üksikasjad, et võimaldada andmesubjektidel oma õigusi kasutada.

Brüssel, 6. mai 2011

Euroopa andmekaitseinspektori asetäitja
Giovanni BUTTARELLI